

Zlatý roh

Zpravodaj Starého Města pod Sněžníkem

Říjen 2018

roč. XXIV

č. 10

8Kč

Stoletý říjen

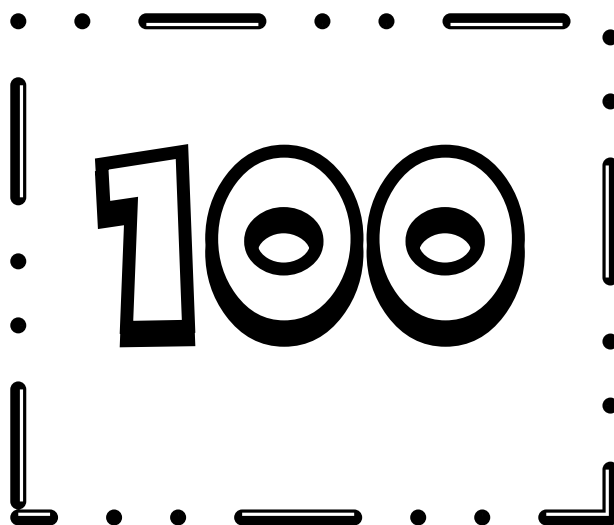
Letošní říjen je pomyslným milníkem v historii. Nejenže budeme v komunálních volbách rozhodovat o budoucnosti našeho města na další čtyři roky, ale také budeme oslavovat svou minulost, protože právě tento měsíc uctíme nejen sto let od vzniku naší republiky.

Celý rok 2018 se nese ve znamení různých výročí různých událostí státního charakteru. Mnohokrát už jsme slyšeli o důležitých osmičkách v naší historii. Samozřejmě, v našich dějinách je spousta takových dat, např. 1158 (korunovace Vladislava II. na českého krále), 1348 (založení Univerzity Karlovy), revoluční rok 1848 a mnoho dalších.

A dvacáté století nebylo žádnou výjimkou. Vlastně samotné dvacáté století bylo na významná osmičková data, ať blahá či neblahá, až nebývale bohaté počínaje právě založením samostatného československého státu v roce 1918, následováno postoupením československého pohraničí Německu v roce 1938, komunistickým převratem v 1948, okupací sovětskými vojsky v roce 1968 až po optimističtější výhru olympijského zlata v hokeji v roce 1998.

V říjnu si připomínáme hned dvě z těchto dat. Jako první si připomeneme paradoxně to, které se stalo později v historii, ale dříve v samotném měsíci říjnu; přizpůsobíme si tedy pořadí tomu, jak si je budeme připomínat i reálně ve Starém Městě v následujícím měsíci.

První událostí, která velmi ovlivnila nejen historii našeho státu, ale především právě naši oblast, bylo podepsání Mnichovské dohody poslední den v září 1938, díky níž jsme do desátého října toho roku museli postoupit své pohraničí Německu. A právě na počest těch, kteří se zlovůli postavili, iniciovalo občanské sdružení Staroměstští patrioti s podporou vedení Starého Města a města Konice ve dnech 5. až 7. října 2018 vzpomínkovou akci nazvanou „**Na shledanou pohraničí – slzy v očích roku 1938**“. Věříme, že ačkoli si budeme připomínat smutné

momenty naší historie, akce bude plná zajímavostí, které osloví návštěvníky každé věkové skupiny - bude předvedena dobová vojenská technika a výstroj, uspořádána výstava dobových fotografií a svou činnost představí i organizace Sokol, Skaut – Junák a Sbor dobrovolných hasičů.

Druhou, neméně důležitou a rozhodně optimističtější událostí tohoto října je oslava 100 let od založení samostatného československého státu. Přestože Staré Město a jeho okolí jako oblast s většinou německých obyvatel tento krok na rozdíl od zbytku Československa v roce 1918 příliš nevívalo, protože tak německá většina ztrácela své výsadní postavení v rámci Rakouska-

Uherska, letos si můžeme tak trochu oslavy samostatnosti vynahradit. A ve Starém Městě se tak i stane. Kromě toho, že bude 28. října v 14.00 v prostoru před nádražím zasazena tzv. „**stoletá lípa**“ a Staré Město se tak přidá ke stovkám českých měst, které náš národní strom na počest výročí vysadí, bude výročí roku 1918 věnován i celý letošní filmový festival **FILMFEST Staré Město**, který proběhne 19. - 21. října 2018 a o kterém se dozvíte více v tomto čísle. Stejně tak bude na následujících stranách věnováno více prostoru právě samotnému výročí založení samostatného československého státu. (red)

**FILMFEST
STARÉ
MĚSTO**

19. - 21. 10. 2018

1918 - 2018

100. výročí vzniku republiky

Staré Město ožije filmem

Říjen je měsícem, kdy venku začíná být sychravo a noci se prodlužují, a venkovní aktivity pomalu ale jistě ustupují chvílím strávených v teple domova. Kdy jindy než právě nyní je ideální čas zhlédnout pár dobrých filmů. Návštěvníci prvního ročníku Filmfestu Staré Město ostatně určitě potvrdí, že strávit říjnový víkend v staroměstském kině se spoustou dobrých příběhů má své kouzlo. A právě i díky úspěšnosti prvního ročníku bylo možné uspořádat Filmfest Staré Město 2018, který tak již podruhé vdechne život místnímu kinu a umožní setkání hvězd stříbrného plátna spolu s odborníky a umělci s širokou veřejností.

Navazuje na loňský filmový festival, který se věnoval tématice česko-německo-polského porozumění a získal kladnou odezvu od našich občanů i hostů města. Přestože téma poválečného odsunu německých obyvatel ze Sudet není jistě jednoduché, strávili diváci i hosté v kinosále často mnoho hodin a odcházeli až pozdě v noci. Sál se zaplnil také během koncertů a besed se známými osobnostmi, které dotvářely jedinečnou atmosférou. První ročník byl tedy nadmíru úspěšný a je očividné, že přínosem festivalu nebyly pouze filmové a kulturní zážitky, ale také připomenutí nedávné historie místa, kde žijeme a momentů, i díky nimž teď mnozí z nás mohou považovat Staré Město za domov, za místo, kde máme své kořeny.

Téma letošního ročníku bude také aktuální. Bude totiž věnován **100. výročí vzniku Československa**. Festival bude tedy oslavou a připomínkou významného jubilea naší republiky. Filmový festival je třídní, bude probíhat od pátku 19. října do neděle 21. října 2018 a programově bude rozdělen do několika etap. Promítání filmů bude doplněno o získané dokumentární snímky zachycující jednotlivé významné milníky naší historie (roky 1918, 1938, 1948, 1968, 1989) i filmové dokumenty, které se natáčely v současné době na území Olomouckého kraje. Namátkově lze jmenovat například zajímavý dokument *28. říjen 1918 na Moravě*, který unikátně a ve spolupráci s historiky ukazuje, jak problematičtě

bylo vnímáno založení státu zde u nás.

Stejně jako loni, ani letos nebude chybět zajímavý doprovodný program, ze kterého lze upozornit především na besedy s historiky, režiséry, scenáristy i herci, kteří zosobnili některou z hlavních postav promítaných filmů. Přijedou nejen osobnosti, které jsme měli možnost vidět již dříve, jako jsou Miroslav Krobot, Milan Cieslar, ale přijedou i hosté noví, ať už režisér Vladimír Kórner, Lubomír Hlavsa a další zajímavé osobnosti z oblasti historie, ale i hudební a filmové scény. Doplnkovým programem bude i koncert a výstava historických fotografií zachycující vývoj Staroměstska.

Filmový festival je určen široké veřejnosti a bude

probíhat v našem Kině Sněžník. Partnery festivalu je filmová a produkční společnost Vistafilm s.r.o., která pro naše město natočila grafickou znělku, Katedra divadelních a filmových studií Filosofické fakulty UP v Olomouci a společnost Jeseníky, sdružení cestovního ruchu, která provozuje filmovou kancelář Jeseníky Film Office. Filmový festival také upozorní na projekt Staleté kořeny, který ctí pravidla víry-cti-svobody-důstojnosti. Konkrétní program bude postupně aktualizován na stránkách filmfest-stare mesto.cz. Vstupenky budou opět v prodeji v informačním centru a budete si moci koupit jak lístky na individuální promítání, tak permanentky na celý víkend. (red)

Kino otevře své brány i příští měsíc

Ani pro ty, kteří více holdují extrémním sportům než kultuře, nemusí být kino úplně neznámým místem. Ostatně spojení kina a adrenalinu můžeme zažít i ve Starém Městě hned další měsíc, konkrétně 24. listopadu. Kino Sněžník bude pro změnu hostit SNOW FILM FEST, který uvádí ty

nejlepší filmy o zimních sportech z celého světa i z domácí produkce. Těšit se budou moci návštěvníci na celovečerní pásmo špičkových filmů o extrémním lyžování, zimním lezení, snowboardingu, snowkitingu a dalších zimních radovánkách. Kulturu v měsíci listopadu pak

doplní například divadelní představení v kulturním domě *Vrytmu tanga* (9. listopadu) a opět v pro-

storách kina Sněžník přednáška o Oskaru Gutwinském (15. listopadu). (red)

100 let od vzniku republiky

Co předcházelo této významné události

Většina české společnosti nikdy nepřijala rakousko-uherský stát za svůj. Vyhlášením první světové války roku 1914 došlo k odsunutí národnostní otázky ve smíšeném Rakousko-Uhersku do pozadí. Počáteční snaha českých politiků o prosazení samostatnosti byla hned v zárodku potlačena represemi, a tak se česká politika víceméně odmlčela. Jedinou skutečnou "válku proti centrálním mocnostem" vyvíjel pouze český exil v čele s T. G. Masarykem a úzký kroužek příznivců, kteří pod vedení Edvarda Beneše vytvořili tajnou organizaci Mafie. Svůj významný podíl měli i přes rozsáhlou cenzuru novináři, herci a spisovatelé. V průběhu roku 1916 sestavili T. G. Masaryk, Edvard Beneš a M. R. Štefánik pozdější Československou národní radu, která se stala hlavním orgánem protirakouského odboje. Silnou podporu našli v československých zahraničních legiích, které se nejvýrazněji uplatnily na ruské jihozápadní frontě v

létě 1917 při bitvě u Zborova.

České veřejné mínění se radikalizovalo teprve až na počátku roku 1917. Velký vliv na tuto situaci měl tzv. Manifest českých spisovatelů, který v květnu koncipoval básník, dramaturg Národního divadla a člen Mafie Jaroslav Kvapil. Domácí politici se objevili na scéně až při Tříkrálové deklaraci na počátku ledna 1918. Deklarací byl zahájen společný postup za osamostatnění doma i v zahraničí. V rámci vyhlášení a udržení samostatnosti bylo jednou z nejpálčivějších otázek zásobování rakouských vojsk vývozem potravin z Česka. Intenzivně se tím zabývala zemská hospodářská rada pod vedením Antonína Švehly, která se snažila zatajit a udržet doma co největší množství zásob. V reakci na tuto krizovou situaci byla vyhlášena na 14. října 1918 generální stávka a v městě Písek byl rozšířen leták vyhlášující vznik republiky. Během převratu byly strhány symboly mocnářství a ve městě zavlály trikolóry.

Ještě téhož dne ale bylo vyhlášení republiky odloženo, revoluční dav se rozprchl a do města byl přidělen oddíl uherských vojáků. Monarchie vydržela dalších 14 dnů.

Dne 28. října 1918 v raních hodinách převzali Antonín Švehla a František Soukup jménem Národního výboru Obilní ústav, aby zabránili odvozu obilí na frontu. Následně se rozšířila zpráva o uznání podmínek míru Rakousko-Uherskem. Na večer vydal Národní výbor první zákon o zřízení samostatného státu. Do předsednictva Národního výboru byli zvoleni Vavro Šrobár, Alois Rašín, František Soukup, Antonín Švehla a Jiří Stříbrný.

Dva týdny před koncem války tak vznikla tzv. "První republika", což je dodnes označení pro Československo v období od roku 1918 až do vzniku Mnichovské dohody v roce 1938. První republika zahrnovala území Čech, Moravy, Českého Slezska (jižní část Slezska), Slovenska a Podkarpatské Rusi. Na jejím území se

hovořilo více než půl tuctem jazyků - česky, německy, slovensky, maďarsky, polsky, rusínsky, různými nářečnými Ukrajinou, romsky, rumunsky, jidiš apod.

Válka zásadně změnila politické uspořádání Evropy. Rozpadly se staré monarchie (Rakousko-Uhersko, Osmanská říše, Rusko a Německo) a vznikla řada nových států (Československo, Maďarsko, Polsko, Rakousko či pozdější Jugoslávie).

Po vyhlášení samostatnosti Československa se konaly ve městech i v obcích oslavy, slavnostní průvody a bohoslužby. Lid jásal nad nabytou samostatností i nad koncem války. Při těchto oslavách docházelo k ničení státních symbolů Rakouska-Uherska, ale též k ničení věcí, které habsburskou monarchii byt' jen připomínaly (*zdroj: Wikipedie*).

Zajímavé informace o tom, co se dělo na Staroměstsku, nám poskytl Václav Černý, náš bývalý kronikář a autor knihy *Pohledy do dějin Staroměstska*. (*Černín*)

Sté výročí očima Staroměstska

Ne všude bylo vyhlášení samostatnosti Československa přijato s nadšením. Týkalo se to hlavně českomoravské pohraniční oblasti, kde žilo 3,5 mil. obyvatel německé národnosti. Její součástí bylo i Šumpersko, v němž pak Staroměstský soudní okres měl téměř absolutní většinu Němců. Ještě v prvních poválečných volbách v roce 1920 zde získaly čtyři německé politické strany 6 987 hlasů a

čtyři české politické strany jen 61 hlasů, tj. necelé 1%! Obyvatelé těchto oblastí si tedy naopak uvědomovali, že vyhlášením ČSR ztrácejí vedoucí postavení ve státě, které v Rakousku-Uhersku jednoznačně Němci měli, a jejich političtí představitelé proti vyhlášení ČSR od počátku vystupovali. Ve dnech 29. 10. až 3. 11. se jejich poslanci v říšské radě ve Vídni postupně usnesli vytvořit v těchto oblastech

čtyři samostatné německé provincie Deutschböhmen, Deutschsüdähren, Böhmerwaldgau a u nás na severní Moravě Sudetenland s tím, že všechny budou připojeny k německému Rakousku a tedy nebudou součástí nového Československa. V pohraničních městech s německými obyvateli začali organizovat vojenské jednotky národní obrany, tzv. Volkswehr. Ten šumperský měl dokonce 1

200 mužů, menší jednotky na úrovni rot byly ustaveny i v Hanušovicích a ve Starém Městě. Nové Československo přitom bylo vyhlášeno ve své západní větší české polovině v původních hranicích Českého království, které i Habsburkové po celou dobu svého celkem čtyřsetletého vládnutí v něm chápali vždy jako jeden politický celek a někteří se nakonec i nechávali českými králi korunovat. Žádné nové

územní požadavky (zde u nás např. na kdysi české Kladsko) Masarykovo vedení státu nepředkládalo. Jenže jednání představitelů nové české vlády (tzv. Národního výboru) vedena v jednotlivých pohraničních regionech s místními německými politiky nebyla úspěšná. Konkrétně u nás se 7. 11. 1918 odmítli představitelé šumperského Sudetenlandu podřídit nové československé vládě a dokonce 18. 11. rozhodli o jeho připojení k Německu jako tzv. Deutsch Österreich. Za této situace musela vláda ČSR řešit tyto iredentistické snahy násilným převzetím moci pomocí nově se tvořících jednotek čs. armády. Do prostoru Šumperka byl vyslán 30. střelecký pluk z Vysokého Mýta. Jeden jeho prapor přijel 14. 12. ve směru od Lichkova do Hanušovic, obsadil nádraží, které bylo důležitým železničním uzlem, a poté bez boje i celé Hanušovice. Mimo jiné zajistil na nádraží vagón s 800 puškami a 120 000 náboji, který posílal frývaldovský (jesenícký) Volkswehr svým kolegům do Králík. Druhý den 15. 12. dorazili vojáci do Šumperka a po jednání s nimi představitelé města kapitulovali. Dne 16. 12. pak údajně „půl setniny“ (roty) této jednotky obsadilo i Staré Město. Ve Wolfově kronice je napsáno „...také naše městečko bylo zabráno českým vojskem. Kulometry na náměstí. Rakouské orgá-

ny se samy rozpustily.“ Podle farní kroniky se tak stalo „ve dvě hodiny 30 minut odpoledne.“ Kronika ČSD píše, že „jednotka Volkswehru se po příchodu třicátníků rozutekla“. I zde se tedy ustavení čl. státní moci obešlo bez násilných akcí. Asi tomu tak ale všude nemuselo být.

První zápis o tom, jak se zde nový stát ujímal své moci, je z kroniky ČSD: „Personál stanice byl vzat do slibu československého státu a pracovalo se jako dřív“. Podobné to zřejmě bylo na okresním soudě (15 zaměstnanců) a na poště (7 zaměstnanců). Z kroniky ČSD je dále zřejmé, že zdejších 7 zaměstnanců muselo v letech 1921 - 1924 absolvovat jazykový kurz v Hanušovicích, v jazykové zkoušce údajně „obstála polovina“. Předpokládám, že obdobné kurzy byly i v ostatních státních úřadech.

Ve vnitřní správě města se nic nezměnilo. Starostou zůstal i nadále Ing. Hermann Buhl, ten však už v prvních poválečných komunálních volbách v roce 1919 pro nemoc nekandidoval, novým starostou se stal Franz Winter. Úřední styk místní samosprávy byl stanoven tak, aby zajišťoval veškerá práva německé menšiny a realizoval se tedy v jazyce německém. Úřední list vycházel dvojjazyčně a stejně tak se vedla veškerá administrativa ze strany státních orgánů. Ze strany zdejších místních

orgánů byla vedena pouze německy.

V místních státních orgánech a organizacích (okresní soud, berní úřad, důchodový úřad, finanční stráž, četnictvo, pošta, železniční stanice a od roku 1926 čs. státní lesy) pracovalo ve Starém Městě a 4 okolních obcích 60 zaměstnanců. Postupně přicházeli do těchto funkcí první Češi a vznikala zde česká menšina. Při sčítání lidu v roce 1921 se zde k české národnosti hlásilo 18 osob. To představuje asi 5 - 7 rodin. Další rok byl založen místní odbor Národní jednoty československé. V roce 1926 byly dokončeny první dva obytné domy pro státní zaměstnance (čp. 188 a 189 ve Smetanově ulici) a též rok otevřena i česká menšinová škola. Prvních 14 dnů se učilo v nádražní čekárně, pak se podařilo zajistit podnájem u p. Bárty v domě čp. 90 v dnešní Nádražní ulici blízko současné skautské klubovny a teprve v roce 1934 byla otevřena nová budova školy - dvojtřídky v Kladské ulici čp. 330. Největším úspěchem české menšiny na Staroměstsku bylo otevření první české turistické chaty v Jeseníkách v roce 1929 (dnes Rekreační středisko Uničovka v Kladské ulici). Složení zaměstnanců ve státních službách se postupně měnilo ve prospěch Čechů, koncem roku 1926 bylo na uvedených místech 30 Čechů a 30 Němců. Při

sčítání lidu v roce 1930 žilo ve Starém Městě 2 274 obyvatel, z toho uvedlo českou národnost 101 osob. V následných komunálních volbách česká kandidátka poprvé získala jeden mandát ve 24 členném zastupitelstvu města. Kronikář ČSD sice uvádí, že to bylo v městské radě (8 míst), ale to se zdá nereálné. Vyloučit to ale nelze.

To už byla doba, kdy se zdálo, že vzájemné soužití obou národností se docela dobře normalizovalo. Obě skupiny se navzájem stýkaly, komunikovalo se samozřejmě německy, tento jazyk většina Čechů obstojně ovládala. Němci se Čechům nevyhýbali, navzájem navštěvovali různé společenské akce. Podle vzpomínek paní Fojtkové (ZR č 8/1998) se např. v té době konaly v německém katolickém domě (dnes kino) i české plesy a obě národnosti se zde společně bavily.

Přesto je třeba říct, že problematika česko - německého soužití se však až do dnešních dnů potýká s rozdílnými názory i na tuto dobu. Názor té druhé strany dobře např. ukazuje text německé spisovatelky Pausewangové (ročník 1928) v jejím románu ze sousedního Mladkova. V ČR vyšel v roce 2001 pod názvem „Vzpomínám na Rozinkovou louku“. Více o tom i o dalších věcech z této doby lze zjistit v Pohledech do dějin Staroměstska. (Černý)

Sto let společně

Co si budeme povídat, sto let založení státu to je už pěkně kulaté výročí a jako takové si zaslouží pořádnou oslavu. A protože se skutečně slaví - různými způsoby a na různých místech - rádi bychom vám ukázali pár zajímavých veřejných platforem, které se výročí věnují a do kterých se můžete zapojit i vy, pokud budete mít chuť být

součástí něčeho většího a sdílet svůj pocit národní hrdosti s ostatními.

Velmi zajímavý je projekt *Staleté kořeny*, který sdílí příběhy významných osobností s příběhy nás všech a poukazuje na to, že náš národ vyrůstá ze základních hodnot - víra, svoboda, pravda, důstojnost. Ten vám mimochodem představí i říjnový Filmfest.

Zajímá-li vás výsadba jubilejních lip, můžete si o ní přečíst například na stránkách projektu *Lípy 1918-2018* nebo *Stromy svobody 1918-2018*. Klub českých turistů pro změnu představuje projekt *100 let republiky, 130 let v pohybu*, který nabízí spoustu zajímavých aktivit, výletů i kulturních akcí. Národní agentura cestovního ruchu Czech-

tourism pak pořádá po celé republice zajímavé akce, koncerty a workshopy v rámci projektu *Společné století*. Mimo tyto platformy oslavuje i většina spolků, sdružení a měst. Stačí tedy probrouzdat internet a určitě najdete typ akce podle své chuti a preferencí. (red)

Vzpomínky na mého otce Dr. Oskara Gutwinského

Erwin Gutwinski

Jedná se o výňatek původně delšího textu, přibližující pohled tehdejších šumperských občanů na vznik nového československého státu.

Když jsme se jednoho rána probudili, vlála na věži radnice německého města Schönberg (dnešní Šumperk) česká vlajka. Otec se vrátil ze zajetí teprve v předjaří 1919, zlomen osudem Rakouska a vlasti. Vzpomínám si, jak jsem se zděsil, když se tento člověk s láskou k životu s unavenými očima, s vráskami v obličeji, se sněhobílým plnovousem a vlasy vrátil domů. Pokusil se obnovit svou praxi, která byla během války pronajata. Po ruském postupu v roce 1915, po pádu Przemysla, kde strýc Oskar, bratr mé matky, upadl do zajetí, uprchlo z Haliče mnoho polských židů, kteří jako chudí uprchlíci hledali obživu ve vnitřním Rakousku, především ve Vídni. Jeden z těchto uprchlíků, dentista Isidor Movschensohn, se dostal s ženou a dvěma dcerami, Hellou a Bellou, do Šumperka a nabídl se, že za nájem, který ovšem nebyl

příliš vysoký, povede dál otcovu praxi. Matka to přijala, jistě také ze soucitu s chudými uprchlíky. Movschensohn nemusel narukovat a dělal dobré obchody, obzvláště se zlatými korunkami. Zlato bylo velice vzácné. Většina Rakušanů dala zlato státu při akci: „Zlato dávám za železo“, akce apelovala na jejich patriotismus. Mnoho manželských párů odevzdalo své snubní prsteny a nosilo místo nich železné. Naši rodiče také. [...] Naše matka s námi přežila válku s velkými starostmi. Otec byl pro nás jen válečný hrdina, kterému jsme posílali polní poštou psaní. Matka nám dávala 50 haléřů za lístek, neboť naše dopisy dělaly otci, zvláště na Ortleru, velkou radost a byly čteny společně se všemi kamarády. Tato psaní uchránil i v zajetí a přivezl si je s sebou z války domů. Na Sněžníku byla pak často tato psaní s dojetím a s velkým potěšením předčítá-

na. Otcův návrat k práci se nevydařil. Pacienti se rozběhli, mnozí přešli k Movschensohnovi. Poměrně se vzchopil, práce ho bavila, ale jeho zdravotní stav byl špatný. [...] Přesto do práce chodil každé ráno dál. Zpočátku se podílel na marném boji za sebeurčení sudetských Němců, jež nebylo Čechy prostě přijímáno. Nemohl změnit to, že Češi byli nyní v zemi pány. Účastnil se mnoha demonstrací za sebeurčení, nosil na klopě černo-červeno-zlatou trikolóru tak, jako my mladí. Velmi ho zasáhlo, když chtěl vstoupit do radnice a pod tabulí s jeho jménem byl českými orgány vykazán. V osudný sudetoněmecký den, 4. března 1919, si zachoval chladnou hlavu. Toho dne byl na schodišti radnice umístěn kulomet, jednotky v ocelových helmách procházely městem. V městech Šternberk, Cheb, Jihlava došlo ke střelbě. Počet břez-

nových padlých, na něž se zapomnělo, činil 36 civilistů. Otec dobře prohlédl bezvýchodnost sudetoněmecké věci a již se pak nikdy politicky neangažoval, pravděpodobně mu v tom zabráňoval i zdravotní stav. Matka s ním měla velké starosti. Náš domácí lékař Dr. Bodanski jí řekl: „Kdyby bylo možné nechat vašeho muže žít v nadmořské výšce asi 1000 m, zaměstnaného lehkou prací na čerstvém vzduchu, cítil by se opět dobře“. [...] V roce 1922 se vyskytla k naplnění této rady jedna možnost. Liechtensteinská horská chata na Králickém Sněžníku byla majitelem, staroměstskou sekcí sudetoněmeckého horského spolku, nabídnuta k novému pronájmu. Naši rodiče se o to ucházeli, dostali tento pronájem a téhož roku se na Sněžník přestěhovali. (Gol)

Změna času z letního na zimní

Kdy si letos budeme posouvat hodinky? A proč to vůbec pořád podstupujeme? A je možné, že přetáčení (i přeladování) hodinek bude brzy minulostí?

Říjen přináší nejen pochmurnější počasí, ale na jeho konci je už tak nějak jasné, že zima je za rohem. Ne snad, že by nutně musel padat sníh, ba ani teploty nemusí nutně padat příliš dolů, příchod zimy ale jasně naznačuje změna času z letního na zimní. V rámci EU je tato změna unifikována, což znamená, že celá Evropa mění čas ve stejný den a stejnou hodinu, tj. vždy poslední neděli v říjnu. Tento rok změníme čas 28. 10., kdy se posunou hodiny z 3.00 na 2.00. Pojem zimní čas je však trochu zavádějící. Nejedná se totiž přímo o zimní čas (i když ten u nás

chvíli také existoval - v zimě 1946, kdy rozdíl času v zimě a v létě činil 2 hodiny). Jde spíše o čas standardní určený zeměpisným pásmem, oproti němuž je čas letní systémově upravený o hodinu. Úprava času v létě byla iniciována úsporou energie již během první světové války. Později byl přechod času zrušen a znovu obnoven na různých místech v různých dobách. U nás byl letní čas nastálo zaveden od roku 1979. Poslední průzkumy ovšem ukázaly, že energetické úspory během letního času jsou naprosto minimální a

navíc proti němu svědčí i jeho prokazatelné negativní dopady na člověka jako jsou psychické problémy i např. větší nevhodnost způsobená brzkým vstáváním. Proto se v rámci Evropské unie v posledních letech řeší jeho možné zrušení a zavedení jednotného času po celý rok ve všech členských zemích. Poslední jednání proběhla v polovině září tohoto roku a projednávala zrušení letního času na základě výsledků celoevropské ankety, v níž se 84% procent dotazovaných občanů EU vyjádřilo pro zrušení systému střídání času. V počátcích jednání se uvažovalo o zachování pouze

letního času, nicméně poslední návrh úpravy směrnice o změně času uvádí jako ideální možnost, že se každá země sama rozhodne, který z časů chce zavést natrvalo. Pokud tedy návrh projde evropským parlamentem a členské země jej schválí, proběhne poslední změna na letní čas v březnu 2019. Ty země, které vyjádří přání mít natrvalo standardní (zimní) čas, budou mít potom ještě poslední možnost úpravy času v říjnu 2019. A víte, jaké preference měli dotazovaní občané České republiky? Většina Čechů si přeje zachovat momentální pásmový zimní čas.(red)

Radnice dostane nový kabát

Radniční budova, která je bezpochyby nejen správním, ale především historickou dominantou našeho města, získá svěží vzhled díky rekonstrukci oken i nové fasádě.

Radniční budova ve Starém Městě, která byla postavena v letech 1618-19 Adamem Hanckem, je příkladem pozdně renesanční architektury s barokními úpravami z 18. století a jednou z mála dochovaných renesančních radnic umístěných ve středu náměstí.

V průběhu své existence byla několikrát upravována. K barokním úpravám došlo po požáru v roce 1725; několik dalších zásahů a úprav proběhlo na konci devatenáctého století i v průběhu století dvacátého. V roce 2014 došlo k

úpravám a otevření radniční věže pro veřejnost a v červenci tohoto roku byly upraveny provozní prostory v přízemí budovy. Nyní přišly na řadu venkovní úpravy, které nejen vyřeší akutní praktické záležitosti, jako jsou trhliny, opotřebení omítek a obkladů, ale zlepší i celkový vzhled radniční budovy a tím i náměstí.

Rekonstrukční práce na budově radnice jsou s ohledem na její stáří a historickou hodnotu vždy tak trochu specifické. V průběhu oprav je nutné

zachovat řadu architektonických detailů i uměleckořemeslných prvků a vzhledem k tomu, že je radnice kulturní památkou chráněnou státem, musí takový projekt projít posouzením odpovědnými úřady z hlediska památkové péče.

Projekt počítá především s lokálními opravami omítek a dalších poškozených či nevyhovujících součástí vnější části radniční budovy. Sjednocující nátěr fasády bude proveden v pískovém odstínu se zachováním architektonických článků; budou opra-

veny, popřípadě vyměněny pískovcové obklady; upraveny klempířské a truhlářské prvky, parapetní římsy a okna. Projekt je hrazen z rozpočtu města a jeho účelem je snaha o zachování a udržení dobrého stavu budovy, která je nejen důležitým svědkem historie našeho města a tvoří základ jeho jedinečného historického jádra, ale je také vzácnou a ojedinělou dochovanou stavbou svého druhu. (red)

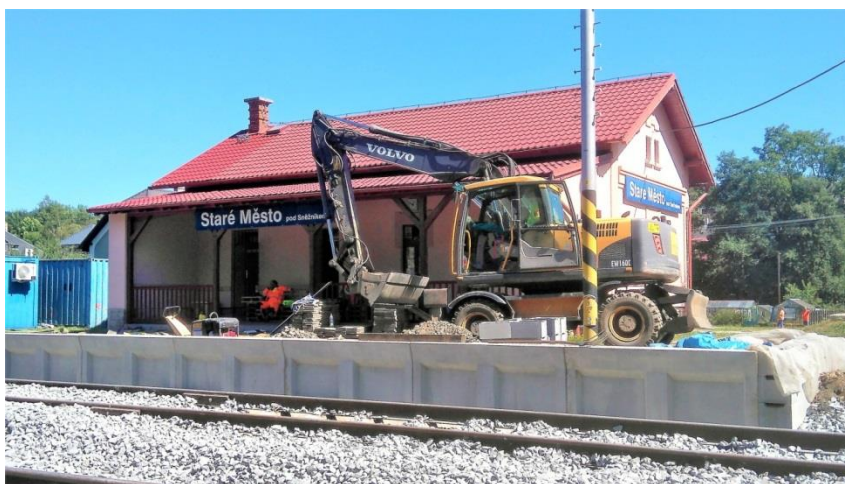
Nádraží a trať Hanušovice – Staré Město mají za sebou důležité opravy

Na trati Hanušovice – Staré Město došlo v polovině srpna k další výluce. Vlaky nahradila autobusová doprava. Do prostoru našeho nádraží se nastěhovala těžká technika, která zahájila likvidaci kolejí a další úpravy. Dle vyjádření pracovníků SŽDC Olomouc byly prováděny opravné práce nejen v samotné stanici Staré Město pod Sněžníkem, ale také na samotné trati, kde byla provedena úprava terénu i samotných kolejí za účelem zvýšení bezpečnosti.

Největší vliv těchto úprav na cestující mělo pravděpodobně období mezi 21. - 30. srpnem 2018, kdy v průběhu desetidenní nepřetržité výluky byly prováděny jak opravné práce na trati v mezistančním úseku Hanušovice – Staré Město pod Sněžníkem, tak v samotné stanici

Staré Město pod Sněžníkem.

Pro zvýšení bezpečnosti železničního provozu bylo podél celého úseku trati prováděno kácení náletových dřevin a čištění skalních svahů. Dále byly prováděny opravné práce na samotné koleji, které spočívaly v odstraňování závad v poloze koleje a ve svařování kolejnic do dlouhých kolejnicových pasů. Tyto úpravy zvyšují klidnost jízdy vlakových souprav a snižují následnou finanční náročnost údržby trati. Při svařování kolejnic byla lokálně prováděna také výměna kolejnic a upevňovatel.

V rámci našeho nádraží došlo k upravení rozsahu kolejí, opravě kolejí a výhybek. Součástí těchto prací byla i oprava nástupiště včetně přístupového chodníku, byly opraveny dva železniční přejezdy a plocha nákladíště. Byly provedeny také drobné zemní práce v celé stanici pro zajištění stavu ploch dle drážních předpisů. Zajímavé je, že v rámci

prací byl zabudován z části užitý materiál z předchozích staveb v úseku Bludov – Jeseník.

Dnes již vlaky jezdí znovu podle jízdního řádu a na trati probíhají už jen drobné dokončovací a úklidové práce. V blízké době by mělo ještě přibýt nové zábradlí v okolí nástupiště. (red)

Přečetli jsme s Vámi: Nová rozhledna na Staroměstsku

V deníku MF DNES jsme si 14. srpna 2018 přečetli zajímavý článek redaktora Rostislava Hányše „Nová atrakce na léto i na zimu, rozhledna ve Stříbrnicích“. Se souhlasem autora jsme se rozhodli zveřejnit celý článek:

Ve ski areálu Kraličák ve Stříbrnicích u Starého Města na Šumpersku finišuje výstavba rozhledny, z níž se turisté budou moci v létě i v zimě rozhlédnout po okolí. Stavba navržená architektem Davidem Kubíkem bude měřit 31 metrů a vyhlídková plošina se bude nacházet ve výšce 28,6 metru. Otevřít by se měla ještě letos na podzim.

Vizualizace podoby rozhledny „Rozhledna na vrcholu Štvanice, který je vysoký 866 metrů nad mořem, je logickým místem pro stavbu vyhlídky do širokého okolí,“ uvedl šéf střediska Kraličák Dušan Juříček. Novinku vítá i starosta Starého Města Jiří Kamp. „Každá taková stavba u nás podpoří cestovní ruch,“ pochvaluje si.

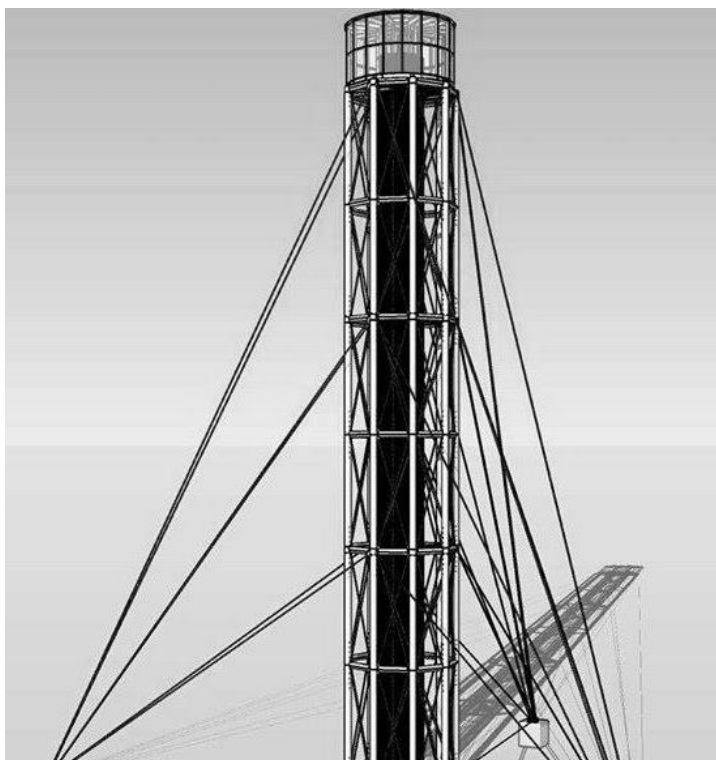
Rozhledna bude volně přístupná. V zimě bude vrchol dostupný dvěma lyžařskými vleky a lanovkou, jež mají na Štvanici dojezd. Přes vrch vede také běžkařská trasa ze Stříbrnic do Hynčic pod Sušinou. V létě se výletníci nahoru dostanou po turistické značce kopírující trasu pro běžkaře nebo po dalších stezkách, případně se mohou opět nechat vyvézt na Štvanici lanovkou.

Konstrukce rozhledny bude z modřínového dřeva, skla a ocelových lan. Děti potěší odpočívadlo se zábavnými prvky ve spodní části vyhlídky.

„Byla to velmi příjemná a zajímavá práce. Ten kopec je pro rozhlednu jako stvořený,“ uvedl architekt David Kubík z architektonické kanceláře Huť architektury. Kubík vše navrhl tak, aby bylo možné jednotlivé prvky připravit v hale a nahoře je pouze smontovat. „Je to jakási stavebnice,“ popsal autor stavby.

Druhá vyhlídka zůstala jen na papíře

Rozhledna na Štvanici není jediná, která měla v masivu Králického Sněžníku stát. Na polské straně hory se totiž tyčila kamenná rozhledna od roku 1899, kdy ji tam postavil Kladský turistický spolek. Po desítkách let, co se o vyhlídku nikdo nestaral, byl však její stav žalostný a stále více ohrožovala bezpečnost turistů.

V roce 1973 ji proto polští ženisté zbourali.

O nové rozhledně se poté mluvilo řadu let. Zatím poslední iniciativa vzešla od spolku tří polských měst – Stronie Slaskie, Bystrzyca Kłodzka a Miedzylesie – v roce 2014. Spolek plánoval vyhlídku z oceli a skla, podstavec měl být z kame-

nů, které na vrcholu zůstaly po zbourání původní stavby.

„Chtěli bychom začít stavět v roce 2015 a rozhlednu postavit za dva roky,“ plánoval tehdy starosta Stronie Slaskie Zbigniew Lopusiewicz. Od té doby se však na vrcholu Králického Sněžníku nic neděje. (red)

Jak jde čas s pitnou vodou v městských částech

V kalendáři je 22. 12. 2015. Víme, že Město Staré Město se rozhodlo řešit komplexně zásobování obyvatel v místních částech Chrastice, Nová Seninka, Kunčice, Stříbrnice a Malé Vrbno. Tohoto dne dostává město první reakci firmy, která začíná řešit možnosti, které jsou. Ví se, že bez podpory státních institucí to nepůjde. Před městem stálo důležité rozhodnutí. Ano, začíná pracovní nasazení a koloběh zpracování materiálů, podkladů, jednání, diskuzí, které jsou dodnes často vášnivé.

Postupně se začínají také sbírat všechny podklady a zjišťovat stav zásobování obyvatel vodou. Město se pokouší naposledy zjistit majitele infrastruktury, která zásobuje v některých místních částech nemovitostí vodou z velké části z potoků a mělkých zdrojů. Vzniká studie současného stavu a také první návrhy možných řešení. Postupně se uvádí do souladu všechny dokumenty, které popisují současný stav. Píše se září 2016 a město má v ruce první ucelený materiál o všech zdrojích, stávajících rozvodech, zásobovaných nemovitostech a s tím spojený katastrofický stav. Ale také již existuje návrh řešení, které vychází právě ze všech podkladů a jednání. Celé řešení je podpořeno projektem hydrogeologických prací, které nacházejí možné zdroje. Začíná tedy práce na zjištění možností podpory pro realizaci těchto plánů. Město je informováno o vypsané výzvě z Operačního programu životní prostředí pro zajištění dodávky pitné vody v odpovídající jakosti a množství. Je ale nutné

vynaložit finanční prostředky pro tvorbu dokumentace, která je nutná pro žádost o tuto podporu. Nyní nastává doba, kdy se zastupitelé města musí rozhodnout nezávisle na příslušnosti k jednotlivým stranám, zda otázku řešení zásobování obyvatel pitnou vodou v místních částech Starého Města chtějí řešit anebo nechají, aby si každý obyvatel, firma a vlastně i návštěvník okolí Starého Města řešil sám. Probíhá mnoho jednání a vytváří se spousta materiálů pro všechny možné varianty.

Přichází listopad 2016 a možnost rozdělit projekt na dvě části. Je vypsaná výzva, díky přicházejícímu suchu, na podporu zdrojů pitných vod. Z Národního programu Životní prostředí je nabízena obcím podpora až 80 %. Město se tedy rozhoduje o vytvoření žádosti, která je v souladu se studií, která již uvažuje právě jako zdroj podzemní vody. Vypouští se řešení pro místní část Malé Vrbno. Díky vstřícnosti majitelů vytipovaných pozemků, které jsou uvažovány pro realizaci vrtů, je společně s vytvořením ostatních podkladů připravena žádost. Nyní tedy stačí schválení zastupitelstvem města a žádost může být podána. V tento okamžik ale bohužel projekt začíná brzdit. Názorově se opět vrací diskuze k začátkům. Pro město je projekt jako komplexní dílo v celkové hodnotě v desítkách milionů moc „velkým soustem“, které by zatížilo město. I když vrty jsou pouhou drobnou částí celé akce, jsou vnímány jako spouštěč, po kterém již není možné zastavit.

Oslavujeme nový rok 2017 a přichází v lednu společné stanovisko od Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje a Městského úřadu Šumperk. Město je upozorněno na nutnost řešení zásobování obyvatel dotčených místních částí Starého Města. Současný stav je brán jako dále neudržitelný a z pohledu státních orgánů nevyhovující. Městu se nakonec daří získat většinou hlasů podporu pro podání žádosti. V červnu 2017 na poslední chvíli starosta podepisuje poslední dokumenty a je podáno. Bohužel město není schopné získat dostatečnou podporu pro pokračování dalších činností. Mandát zastupitelů, kteří podporují řešení vycházející ze zpracované studie a mající získanou podporu od orgánů státní správy, není dostatečný. Starosta je zván do Šumperka a město dostává dopisy vyzývající k řešení. Postupně město ztrácí možnost získat jednotlivé podpory z dotačních titulů, které má stát určené pro podporu obcí.

V březnu 2018 přichází městu dopis, který navazuje na podání Krajské hygienické stanice Olomouckého kraje. V únoru bylo zjištěno odebráním vzorků z rozvodů vody v jedné z místních částí, že žádný z nich nevyhověl na hygienické požadavky a kvalitu pitných vod. Město si uvědomuje rozsah zásobování a opět se pokouší řešit v rámci zastupitelstva další pokračování projektu.

Po dlouhém období od podání žádosti na vrty, které je mimo jiné vyvoláno změnou vlády a promítnutím do některých orgánů

rozhodujících o přidělování podpory, je 11. 06. 2018 zasláno rozhodnutí o poskytnutí finančních prostředků ve výši 1 461 600 Kč na vybudování zdrojů pitných vod.

Daří se po dalších projednáváních navázat na toto rozhodnutí a v souladu s usnesením zastupitelstva vyhlásit výběrové řízení na zhotovitele projektové dokumentace vodovodu pro místní část Starého Města. Dne 10. 9. 2018 jsou odevzdány nabídky a je vybrána nejvýhodnější. Na posledním zastupitelstvu je těsnou většinou osmi hlasů schváleno výběrové řízení a starosta je pověřen podpisem smlouvy.

Jsou před námi volby. Mnoho stran a hnutí má ve svém programu řešení problematiky pitných vod a řešení přicházejícího sucha ve svém programu. V průběhu dosavadního vývoje projektu je možné zjistit, kdo myšlenky z roku 2015 věřil a podporoval ji, kdo ji postupně začal podporovat při zjištění komplexních a ucelených informací, kdo pomáhal tím, že neškodil a kdo ne. Uvidíme tedy po volbách. Využije se přiznaná dotace na vrty za 1 461 600 Kč? Zrealizují se vrty jako zdroj pitných vod? Podaří se v součinnosti s projektantem dokončit v roce 2019 dokumentaci pro územní rozhodnutí a dotažení až ke stavebnímu povolení? Najdeme jiné zdroje financování formou podpory? Mimo jiné se to dozví každý na stránkách města. *(Doležal - spoluautor projektu)*

Rozhovor s ... tentokrát s Josefem Roháčkem o tom, jaké je pracovat pro Horskou záchrannou službu a o respektu k horám, ve kterých žijeme...

Jožka Roháček pochází ze staroměstské rodiny s bohatou tradicí u Horské záchranné služby (HZS). Po dlouhých letech, kdy pracoval v Praze u policie, se vrátil do Starého Města a začal pracovat pro HZS na plný úvazek. Právě Horská služba a jeho rodina jsou jeho největší koníčky.

Končí léto a začíná podzim. Je podzim něčím specifický pro Horskou záchrannou službu? Je klidovým obdobím nebo oproti létu přibývá výjezdů, popř. jiných typických problémů spojených s turistikou?

Podzim je specifický tím, že ke klasickým úrazům, které se řeší od jara do podzimu, taky začíná houbařská sezóna. Takže k těmto úrazům přibývají pátrací akce.

Jak často pátráte po ztracených houbařích a proč se to většinou stává?

V oblasti Jeseníků se to stává třeba pětkrát za sezónu a důvod je úplně jednoduchý. Protože jak jsou houbaři zapálení do sbírání, nekoukají po okolí a najednou jsou někde úplně mimo, třeba o pět kilometrů dál. A pak když nemají čeho se chytit, tak si zavolají o pomoc přes aplikaci Záchranka nebo volají přímo na číslo HZS 1210.

Co je hlavní náplní práce člena Horské záchranné služby na podzim?

V průběhu celého letního období se kontrolují turistické chodníky, jak jejich označení, tak jejich průchodnost. Vykonáváme hlídkovou činnost a upozorňujeme na zjištěné závady. Poskytujeme informace o aktuálních povětrnostních situacích. A na podzim se zaměřujeme na přípravu zimní sezóny. Kontrolu a údržbu svozové a zimní techniky.

Které roční období je z hlediska HZS nejnáročnější a proč? Jaké jsou nejčastější situace, které řešíte?

Co se týče okrsku Staré Město, nejnáročnější je zimní sezóna, a to je z důvodu větší úrazovosti. Jde především o zlomeniny končetin, kdy lyžaři nepřihlédnou ke stavu povrchu nebo podcení své zkušenosti.

Kdy tě v životě poprvé napadlo stát se součástí HZS? Byl to vliv rodiny (přeci jen máte vcelku bohatou rodinnou tradici v HZS), nebo tvůj osobní sen?

Kdy to bylo přesně, asi nejsem schopen říci, ale když jsem se hlásil k HS, tak mi bylo 23 let, takže nějaký rok 1998. Víceméně je to taková rodinná tradice, prakticky byla u HZS celá naše předchozí generace. Ale s postupem času mi ta práce přišla zajímavá.

Co potřebuješ, aby ses stal dobrovolným členem Horské záchranné služby?

V první řadě dobrá fyzická zdatnost, pak trestně bezúhonnost a zdravotní způsobilost.

Jak přibližně probíhají takové testy fyzické zdatnosti?

Zájemci se odvezou na Červenohorské sedlo, kde se běží okruh zhruba 16 km a 1000 m převýšení. A adepti jej musí zvládnout v limitu 1 hod 20 min.

Pokud jsi člen, ať už dobrovolný nebo zaměstnaný, musíš si nějak udržovat fyzickou kondici? Dělají se nějaké průběžné zkoušky?

Kondici si určitě udržovat musíš, protože každý rok musíš projít znovu tou fyzickou zkouškou. Jen jako člen už si můžeš vybrat, jestli chceš běžet tady ten okruh nebo jet na kole jiný okruh nebo půjdeš na skialpech.

Dlouho jsi pracoval mimo Staré Město. Teď už pracuješ pro HZS jako zaměstnanec. Jak a proč ses nakonec rozhodl pro HZS pracovat na plný úvazek?

Řekl bych, že to byla víceméně náhoda. V roce 2016 se navyšovala pracovní místa a po dlouholetém působení v Praze jsem si řekl, že je nejvyšší čas udělat změnu. Tak jsem šel k HS na stálý pracovní úvazek.

V Praze jsi pracoval u Policie, teď u HZS. Nikdy tě nelákalo obyčejné povolání s minimálním rizikem? Jakou roli v tvém rozhodnutí hraje potřeba pomáhat?

Určitě bych byl schopen dělat i něco jiného. Tohle mi bylo nabídnuto a já po tom skočil. Jak se říká, byl jsem ve správnou dobu na správném místě ☺

A teď přímo do Starého Města. Jakou oblast pokrýváte?

Abych to uvedl na pravou míru. Oblast Jeseníky se dělí

do sedmi okrsků a to ČHS, Praděd, Karlov, Skřítek, Šerák, Kralický Sněžník a Dolní Morava. Náš okrsek pokrývá celý masiv Kralického Sněžníku a okolí Pa-prsku.

Kolik je tady členů HZS?

V dnešní době máme na Staroměstsku pět dobrovolných členů, jednoho zaměstnance HS a jednoho čekatele.

Je to dostatečné na tuto oblast?

Není to dostačující, ale dnešní mládež, i když se zajímá a hlásí se na tuhle dobrovolnou činnost, tak ve většině případů nesplní fyzickou prověrku, která je základním kritériem pro splnění.

Proč si myslíš, že ji nesplní?

Určitě je to proto, že podcení přípravu. Bez tréninku to nejde, ta zkouška není zadarmo.

Jak často máte služby a jak probíhají vaše služby? Ty máš normální pracovní dobu nebo nějaké pohotovostní služby?

Dobrovolní členové slouží každý víkend. Teď není dost lidí, takže kluci zaskakují nejčastěji na Ramzové a Dolní Moravě. Na celý víkend jdou na stanici a jsou k dispozici pro případný výjezd. Já jako zaměstnanec sloužím trochu jinak. Celý týden služba a pak příslužba. To znamená, že jsem

k dispozici kolegovi, který slouží celý ten týden.

Provádí Horská služba i nějaké přednášky pro děti nebo veřejnost o tom, jak se chovat na horách, aby vám nepřidávali více práce v terénu?

Do nedávna dělal přednášky náš bývalý člen Pavel Rusnák. A teď máme dva dobrovolné členy, kteří jsou schopni takovou přednášku uskutečnit. Jako prevence to je určitě dobré. Je to poučné a zajímavé.

Jak se staví k tvému zaměstnání tvá rodina? Přeci jen je v případě výjezdů časově i bezpečnostně náročnější.

Já svou přítelkyni poznal, ještě když jsem působil v Praze, takže veškeré rozhodování jsme probírali

společně. Přítelkyně je mojí velkou oporou. To ona mi dala ten první impuls ke změně povolání. Řekla, že můj koníček se mi stane povoláním. Pak už nebylo co řešit.

Máš vůbec chuť jezdit ještě na dovolenou někam do hor? Nebo máš hor už dost a dovolené trávíte s rodinou zásadně mimo ně?

Já to mám tak, že moře vůbec nemusím, takže když mám dovolenou, jezdíme spíš zase do hor, třeba na Fatru, do Tater a tak. Naštetší přítelkyně je v pohodě a hory jí taky nevadí.

Ted', když máš dceru, změnil se nějak systém rozhodování v rámci tvé práce? Znáš lidi, kteří se po narození dítěte stanou opatrnější a nechtějí riskovat.

Neřekl bych. Rizika jsou asi všude nějaká.

Co ti práce pro HZS osobně přináší?

Poznávání nových lidí a nových míst. Hlavně dělám práci, která mě baví.

A co bys doporučil těm, kteří by se chtěli stát součástí HZS?

Ať hodně trénují, protože, jak jsem říkal, většina adeptů, co se hlásili k HS, selhali na fyzických prověrkách ☺

Jaká pravidla bys konkrétně tady na Staroměstsku doporučil běžným návštěvníkům hor dodržovat, abys měl co nejméně práce?

Pokud se někdo vydá do hor, tak by měl mít především nabitý mobilní telefon. Hodně to usnadní práci při hledání. Dále by měl myslet

na to, že se na horách mění počasí z minuty na minutu, takže dobré, odpovídající vybavení. Také by bylo dobré, kdyby každou cestu ten dotyčný ohlásil na patřičných místech, jako jsou recepce hotelů a penzionů, nebo svým blízkým, přátelům, členům rodiny.

Takže i naše, relativně malé, hory si zaslouží respekt?

Naše hory určitě nejsou malé. Naopak jsou jedny z nejvyšších u nás, a byť možná z dálky vypadají jako kopce, když přijdete až k nim, zjistíte, že nejsou zas až tak malé a rozhodně si zaslouží respekt. Ostatně, i sebemenší kopec na pískovišti si zaslouží respekt ☺ (Janoušková)

Lesní plody Starého Města

Nejsou to jen dozrávající trsy jeřabin, ale i jasně červené plody **kaliny obecné**, které neodkladně oznamují začátek jelení říje a příchod podzimu.

Kalina obecná je až 5 metrů vysoký keř, zdobící lesní okraje a břehy potoků, od nížin až do podhorských poloh, kde se s ní můžeme setkat na Staroměstsku. Drobných keřů se zralými červenými plody si nelze nevšimnout například okolo železniční tratě u Chrástické zastávky nebo na březích Kunčického potoka na Květné.

Kalina obecná roste pouze tam, kde má dostatek půdní a vzdušné vlhkosti, je velice odolná nízkým teplotám i znečištěnému ovzduší. I přes své velice dekorativní bílé květy se však v dnešní době příliš nepěstuje, nedokáže totiž přežít ve vysychavých půdách přehřátých měst. V zahradách

Starého Města by však keř kaliny bez problémů rostl a také byl dříve pro své kvě-

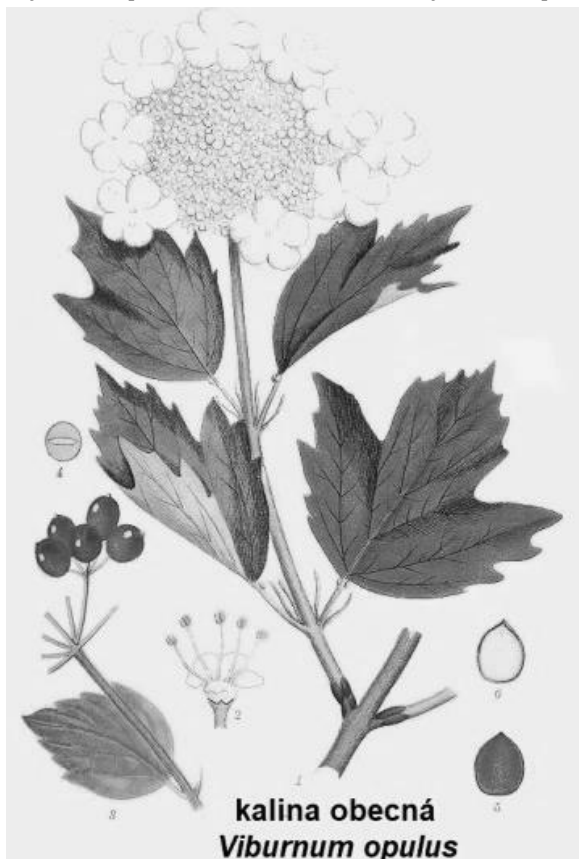
ty, plody a podzimní zbarvení pěstován.

Tradice využívání plodů v

naší oblasti neexistuje. Celý keř je u nás považován dokonce za slabě jedovatý, nicméně v některých oblastech Evropy plody své využití v kuchyni mají, především jako další ze zdrojů vitaminů, které nám příroda před zimou nabízí. Plody jsou například na Ukrajině nebo v Gruzii zavařovány a během zimy konzumovány v čaji nebo ve formě džemu.

Možným důvodem, který dokáže od zpracování plodů odradit je, pokud jsou přezrálé, velice silný zápach jejich dužiny. Vždy je však rádi využijí ptáci, kteří je v době nouze v zasněžené krajině s oblibou vyhledávají.

Zajímavostí je význam tohoto dekorativního keře ve Východní Evropě. Na Ukrajině je kalina obecná považována za národní strom. (GoI)

kalina obecná
Viburnum opulus

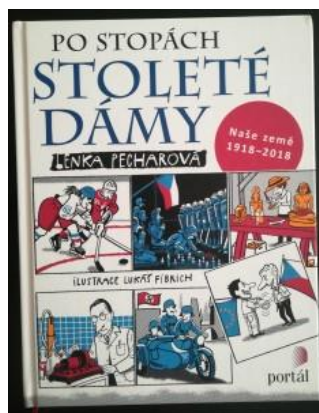
Knižní tipy k 100. výročí založení Československa

Lenka Pecharová: Po stopách stoleté dámy, nakl. Portál

Sto kapitol se věnuje rok po roce významným událostem, které se od vzniku Československa odehrály.

Představovaná publikace obsahuje shrnutí nejdůležitějších okamžiků uplynulých 100 let. Nejedná se přitom pouze o strohý výčet historických faktů a dat. Autorka knihy pečlivě vybírala události, které jsou zajímavé a zároveň hrály důležitou roli při formování dnešní podoby republiky. Čtenář nachází souvislosti se svými zkušenostmi ze současnosti, a to v nejrůznějších oblastech (v oblasti politické, umělecké, sportovní ...).

Jednotlivé kapitoly jsou rozčleněny podle roku, ve kterém se událost odehrála. Zpravidla jsou dny jednoho roku sepsány na jedné straně, létům bohatším na významné okamžiky jsou věnovány dvě až tři strany. Většina kapitol je doplněna také o vtip z tehdejší doby a kreslenou ilustraci vystihující významné milníky uvedeného roku. V publikaci se objevují také rébusy, jejichž správné odpovědi je možné vyčíst z textu. Správnost odpovědí si čtenáři mohou zkontrolovat podle správného řešení uvedeného na konci knihy, jejíž součástí je také Abeceda Československa. Ta obsahuje 64 abecedně seřazených pojmů s vysvětlením. Abecedu lze využít k různým vědomostním hrám, dle autorky knihy například ke hře AZ kvíz.

Kniha není přímo určená určité věkové kategorii, přesné porozumění textů a událostí však často vyžaduje alespoň základní historické znalosti. Publikace je velmi zajímavá také pro děti mladšího školního věku, v řadě případů však vyžaduje vysvětlení historických souvislostí. (Zdroj: zakatedrou.cz)

Jan Kvirenc: České dějiny – 100 památných míst, nakl. Grada

Na počátku putování stojí hora Říp, praotec Čech a první Slované. A v závěru se proslulá tradice blanických rytířů propojí s demokratickým odkazem První československé republiky.

Jan Kvirenc nám povypráví **stovku příběhů**, z nichž každý se nějakým způsobem váže k jednotlivým místům. O některých jsme možná ani netušili, anebo zapomněli, že jsou památná. Projdeme se společně s ním českými dějinami, od těch dávných až po ty téměř současné. Od praotce Čecha, přes bitvy, dobrodružné výpravy, milostné romány a státnická rozhodnutí až do první republiky. Cestou zjistíme, že stopy dějin jsou všudypřítomné. Budeme mít pocit, že nenajdeme místo na mapě, které by nebylo památné, že každé je nějak spojeno s českou historií a jejími událostmi. Budeme hrdí, že tak silné osobnosti, se kterými se setkáme, máme mezi svými předky. A pocítíme také hrdost nad sebou samými, že jsme jejich potomky a že země, jako je ta česká, je naší vlastí. Za pomoci **citací z Kosmovy a Dalimilovy kroniky**, které autor poupravil, aby byly čitelné, se dozvíme z dějin vše podstatné. A ještě mnohem víc. Kromě dějepisu, který se učíme ve škole, zkorigoval autor i známé české mýty, báje a pověsti a prozradil jejich reálný základ. Najdeme v nich jejich skryté významy, ne-li přímo ideologii a nebudeme se stačit divit.

Uvidíme, jak to všechno bylo doopravdy a že vše souvisí se vším. Už v první třetině knihy zjistíme, proč „dlouhé vlasy znamenají krátký rozum“ a kolik je na zemi takových „oráčů“ jako byl Přemysl. Ani setkání s Tatary, Huny, Avary a Germány nebude jednoduché, bude trochu drsné a dokonce i pověstná slovanská „holubičí povaha“ se otřepe v základech. Napadlo vás někdy, že praotec Čech byl možná vrah? A jestlipak víte, kdo přišel první? A byly Čechy v té době ještě liduprázdné? Pokud jste si však mysleli, že byly krásné a úrodné, tak jste se nemýlili. (Zdroj: knihydobrovsky.cz)

PŘEHLED KULTURNÍCH A SPORTOVNÍCH AKCÍ V MĚSÍCI ŘÍJEN

Na shledanou pohraničí - slzy v očích roku 1938

Místo: Staré Město, Konice

Datum: 5. – 6. 10. 2018

Pohádka o křišťálovém srdci

Místo: Divadlo Petra Bezruče v Jeseníku

Datum: 14. 10. 2018 15 -17 hod.

Divadelní představení pro děti

Jesenické trhy

Místo: Masarykovo náměstí v Jeseníku

Datum: 19. 10. 2018 10 -17 hod.

Jesenické farmářské trhy. K mání budou místní produkty - sýry, uzeniny, pečivo, zavařeniny, květiny, ovoce a zelenina, drobnosti pro radost, doplněné o speciality z ČR a příhraničních zemí. Ukázka řemesel, vystoupení jesenické kapely ad.

DŽEMFEST 2018

Místo: Dům kultury v Šumperku (velký sál)

Datum: 19. 10. 2018 od 17.30 hod.

CHINASKI, O5 a Radeček, Jakub Děkan, Vlasy... a vy! 19. ročník nejsladšího festivalu na Moravě nabídne skvělé koncerty a ještě lepší atmosféru.

Koncert kapely CHINASKI

Místo: sál IPOS v Jeseníku

Datum: 20. 10. 2018 20-23 hod.

Koncert české pop rockové skupiny

Koncert k výročí republiky – Moravská filharmonie Olomouc

Místo: Dům kultury v Šumperku

Datum: 25. 10. od 19.30 hod.

Koncert v rámci cyklu Klasika Viva při příležitosti oslavy 100. výročí vzniku Československa. Pod vedením dirigenta Stanislava Vavříčka zahraje olomoucká filharmonie cyklus Má vlast Bedřicha Smetany.

Sázení „stoleté lípy“

Místo: prostor před nádražní budovou ve Starém Městě

Datum: 28. 10. 2018 ve 14 hod.

Sázení lípy v rámci oslav 100. výročí vzniku Československa

Usnesení Rady města

Usnesení z 95. Rady města Staré Město ze dne 13. 8. 2018

1325. Rada města schvaluje spolufinancování (ve výši 12 000 Kč) prezentační akce Den otevřených dveří dne 7.9.2018

T: 31.8.2018

Z: pí Pešková, ředitel ZŠ

1326. Rada města schvaluje cenovou nabídku Bonita Group Service s.r.o. na dodávku a montáž herních prvků na dětské hřiště na pozemku u č.p. 75 ve Starém Městě

T: 10.10.2018

Z: starosta

1327. Rada města schvaluje přidělení bytu č. 6, Hanušovic-
ká 159, Staré Město Ing. Z.P., Jesenická 176, Staré Město

T: 31.8.2018

Z: pí Nováková

1328. Rada města schvaluje R.H. výměnu byt na sídl. Budovatelů č. p. 49 za byt na sídl. Budovatelů č. p. 405

T: 31.8.2018

Z: pí Nováková

1329. Rada města schvaluje Smlouvu o nájmu části pozemku parc. Č. 160/1 o výměře 100 m² a části pozemku parc. Č. 3256 o výměře 40 m² v k. ú. Staré Město pod Králickým Sněžníkem pro Z. Š., Fučíkova 100, 788 32 Staré Město a pověřuje starostu podpisem výše uvedené smlouvy.

T: 22.8.2018

Z: starosta

1330. Rada města schvaluje záměr prodeje pozemku p.č. 1038/33, zahrada o výměře 199 m² k. ú. Staré Město pod Králickým Sněžníkem

T: 22.8.2018

Z: tajemník

1331. Rada města schvaluje záměr prodeje částí pozemků p.č. 3260/6, ost. plocha o výměře cca 63 m², parc. Č. 1023/1, TTP o výměře cca 94 m², parc. Č. 1023/3, zahrada o výměře cca 14 m² k. ú. Staré Město pod Králickým Sněžníkem

T: 22.8.2018

Z: tajemník

1332. Rada města schvaluje záměr prodeje částí pozemků p.č. 3260/6, ost. plocha o výměře cca 117 m², parc. Č. 3636, ost. plocha o výměře cca 14 m² k. ú. Staré Město pod Králickým Sněžníkem

T: 22.8.2018

Z: tajemník

1333. Rada města schvaluje cenovou nabídku Janča Emas group s.r.o. na přenosné rozvaděče včetně přípojovacích kabelů pro použití při kulturních akcích města

T: 31.8.2018

Z: starosta, tajemník

1334. Rada města souhlasí s částečnou uzavírkou silnice v termínu III/44644 v termínu 3.9.2018 – 22.9.2018. Rada města nesouhlasí s úplnou uzavírkou silnice III/46644 v termínech 10.9.2018 – 16.9.2018 a 17.9.2018 – 22.9.2018 v rámci realizace stavby „Chrastice – III/44666 Chrastice – Hynčice pod Sušinou“ T: 22.8.2018

Z: tajemník

1335 Rada města schvaluje Staroměstským patriotům o.s. odpustění dlužné částky 9 406 Kč, za spotřebu tepla za rok 2015

T: 31.8.2018

Z: pí Karabcová, pí Pešková

1336. Rada města schvaluje Staroměstským patriotům o.s. používat městského znaku na propagační plakát na připravovanou akci Na shledanou pohraniční – slzy v očích roku 1938 a na propagační leták muzea Vojenské historie a Staroměstska

T: 22.8.2018

Z: tajemník

Rada města bere na vědomí:

- Sdělení o akceptaci žádosti o podporu ze SFŽP – Obnova vozového parku města Staré Město (užitkový elektromobil)
- Rozsudek okresního soudu v Šumperku ve věci bezdůvodného obohacení mezi Městem Staré Město a Lesy ČR
- Sdělení advokátní kanceláře Šubrtová – Sršňová k historickému majetku města s tím, že sdělení bude zasláno zastupitelům
- Čtvrtletní zpravodaj VZH
- Informace o programu připravované akce Na shledanou pohraniční – slzy v očích roku 1938

Informaci České telekomunikační infrastruktury a. s. o možnosti převodu nefunkční sloupové telefonní tratě Staré Město – Velké Vrbno s tím, že pověřuje starostu s jednáním s Českou telekomunikační infrastrukturou a.s.

Usnesení z 96. Rady města Staré Město ze dne 27. 8. 2018

1337. Rada města schvaluje Š. G. uložení kanalizačního potrubí s vyústěním do kanalizační šachty na pozemku p. č. st. 137 v k. ú. Staré Město pod Králickým Sněžníkem

T: 31.8.2018

Z: tajemník

1338. Rada města schvaluje Příkazní smlouvu na zajištění technického autorského dozoru na stavbu „Rekonstrukce a nový úsek komunikace pro pěší – Staré Město – ulice Jesenická“ mezi městem Staré Město a Miroslavem Kouřilem, Sportovní 2590/12, Šumperk, Ičo 48437531 a pověřuje starostu podpisem výše uvedené smlouvy

T: 31.8.2018

Z: starosta

1339. Rada města schvaluje Smlouvu o dílo na zpracování projektové dokumentace „Manipulační plocha ul. Jesenická“ mezi městem Staré Město a Miroslavem Kouřilem, Sportovní 2590/12, Šumperk, Ičo: 48437531 a pověřuje starostu podpisem výše uvedené smlouvy

T: 31.8.2018

Z: starosta

1340. Rada města schvaluje Protokol o jednání hodnotící komise pro zakázku „Energetické úspory objektů bytových domů č.p. 356 a 357 na ul. Jesenická ve Starém Městě“ a na základě doporučení hodnotící komise pro zakázku „Energetické úspory objektů bytových domů č.p. 356 a 357 na ul. Jesenická ve Starém Městě“ schvaluje uzavření

Smlouvy o dílo s Prumhor spol. s r. o. a pověřuje starostu podpisem smlouvy

T: 30.9.2018

Z: starosta

1341. Rada města schvaluje rozpočtovou změnu č. 13, 14

T: 31.8.2018

Z: pí Pešková

1342. Rada města schvaluje cenovou nabídku BOBISTAV s.r.o. na opravu omítky štítové stěny na stodole, Hanušovická 159

T: 31.8.2018

Z: pí Pešková

1343. Rada města schvaluje přidělení bytu č. 2, sídl. Budovatelů 60, Staré Město L. Z., Chrastice 2, Staré Město

T: 31.8.2018

Z: pí Nováková

1344. Rada města schvaluje termín konání zastupitelstva města dne 12.9.2018 v 16:00 hod. v KD Staré Město.

T: 12.9.2018

Z: starosta

Rada města bere na vědomí:

Žádost M. T. o prodej části pozemku p. č. 3021/2 v k.ú. Staré Město pod Sněžníkem s tím, že žádost bude předložena k projednání zastupitelstvu města Žádost A. V. o prodej pozemku p. č. 79/4 v k.ú. Nový Seninka s tím, že žádost bude předložena k projednání zastupitelstvu města.

Usnesení z 97. Rady města Staré Město ze dne 10. 9. 2018

1345. Rada města, vzhledem k opakovaným stížnostem, schvaluje neprodloužení nájemní smlouvy J. D., Budovatelů 400, Staré Město

T: dle nájemní smlouvy

Z: pí Nováková

1346. Rada města schvaluje cenovou nabídku Energetika Zábřeh s.r.o. na rekonstrukci kotelny KD ve Starém Městě

T: 20.9.2018

Z: starosta

1347. Rada města schvaluje cenovou nabídku ASA EXPERT na administraci projektu v 69. výzvě OPŽP (zateplení panelových domů 356, 357)

1348 Rada města schvaluje Smlouvu na manažerské řízení projektu pro vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace na akci: „Pořízení štěpkovače a kontejnerů pro město Staré Město“ mezi městem Staré Město a TENDRA spol. s.r.o. a pověřuje starostu podpisem výše uvedené smlouvy

T: 20.9.2018

Z: starosta

1349. Rada města schvaluje Smlouvu o přezkoumání hospodaření obce za rok 2018 mezi městem Staré Město a AUDIT TEAM, s.r.o. a pověřuje starostu podpisem výše uvedené smlouvy

T: 20.9.2018

Z: starosta

1350. Rada města schvaluje cenovou nabídku Panoramas s.r.o. na pořízení letecké prohlídky Starého Města pomocí dronu, která bude umístěna na www stránkách města

T: 20.9.2018

Z: starosta

Rada města bera na vědomí:

- Výpověď nájemní smlouvy mezi městem Staré Město a GYNEKOLOGIE Liptay s.r.o. s tím, že pověřuje starostu oslovením zájemců o provozování gynekologické ordinace ve Starém Městě, případně k společnému jednání se starostkou Hanušovic, Branné i starosty z okolních obcí k obsazení uvolněné gynekologické ordinace

- Možnost připomínkování jízdního řádu s tím, že bude zveřejněna na webových stránkách města

- Žádost T. G. o pronájem pozemku p. č. 367/3 a části pozemku p. č. 3377/1 (360 m²) v k.ú. Staré Město pod Králickým Sněžníkem s tím, že bude zveřejněn záměr pronájmu výše uvedených pozemků

INZERCE

NABÍZÍME

**zprostředkování nákupu satelitního zboží.
Montáže, rozvody, servis DVB-S satelitních se-
stav a pozemního Terrestrialního DVB-T vysílá-
ní. Doladění stávajících parabol. Naladění no-
vých programů a poradenství.**

**Specializované fórum zabývající se satelitní proble-
matikou naleznete na webu www.satdigitalne.cz.**

Tel: 737 537 353

Koupím byt ve Starém Městě.

Tel: 776 321 790

**Rodina s dětmi hledá podnájem ro-
dinného domku se zahradou ve
Starém městě nebo v blízkém okolí.**

Tel: 607 739 340

Společenská kronika

V říjnu oslaví svá významná životní jubilea:

Mikulík Zdeněk
Dittrich Jiří
Medek Jiří
Trutmanová Jana
Ovčiariková Josefa
Chalupa Vladimír
Kubíček Vladimír
Michalčáková Drahomíra
Hýžd'alová Emílie
Dulovcová Antonie

**Naším spoluobčanům přejeme stálé zdraví,
mnoho štěstí a radosti ze života!**

*Přišlo ráno a s ním nový den,
začal však zprávou, jak nejkrutější sen.
Ten sen stále trvá, trvá každý den,
nemůžeme zapomenout – nezapomeneme.*

Dne 2. října 2018 uplyne 5 let, kdy nás navždy opustil
pan **Ludvík LUKS**.

Stále vzpomínáme, kdo jste ho měli, rádi vzpomeňte
s námi.

Osmisměrka

Pranostika na říjen: „Co v říjnu zimy přibude, v...“

L	E	A	N	L	E	P	U	O	K
I	V	O	Š	O	O	D	K	T	C
N	R	O	K	L	I	N	A	Á	E
A	U	J	É	D	O	Í	K	B	P
O	K	V	I	I	L	Í	P	O	Í
Z	K	N	B	D	N	A	H	R	N
A	U	I	I	E	E	O	Ž	E	Ě
T	L	B	B	Ř	V	Á	L	B	L
A	U	U	A	O	E	E	L	A	A
B	B	U	R	Ř	J	P	Ž	D	E

ALIBI, BUBENÍK, CEPÍN, DLAŽBA, IDEÁL, IVOŠ, JELEN, KOUPELNA, OKNO, PEŘINKA, POHOVOR, POLÉVKA, ROKLINA, ŘEDIDLO, TÁBOR, ZUBAŘ, ŽAL

**Čerpací stanice OIL TEAM ve Starém Městě oznamuje,
že v období října – prosince 2018 bude stanice
v sobotu zavřená.**

Děkujeme za pochopení!

Říjnový recept

ZAPEČENÁ CUKETA SE SLANINOU

Suroviny na 2 porce:

2 menší cukety
100 g anglické slaniny
50 g tvrdého sýra

Sůl
Šlehačka

Prolisovaný česnek a bylinky podle vlastní chuti

Postup

Cuketu omyjeme a nakrájíme na kolečka (pokud je cuketa mladá, nemusíme ji loupat). Zapékací misku vymažeme máslem a dno poklademe na kolečka nakrájenou cuketou. Cuketu osolíme a poklademe na nudličky nakrájenou slaninou a na hrubém struhadle nastrouhaným tvrdým sýrem. Dáme druhou vrstvu cukety.

V misce si rozmícháme šlehačku s česnekem a bylinkami a vlijeme ji na připravenou cuketu. Podáváme s vařeným bramborem.

Dobrou chuť!

Příměstský tábor „Putování za pokladem“

Během letních prázdnin SRPŠ při ZŠ a MŠ Staré Město zorganizovalo v termínu 16. - 20. července 2018 příměstský letní tábor nazvaný „Putování za pokladem“. Zúčastnilo se ho 19 dětí, které nejen poznávaly turistickými vycházkami nádhernou přírodu v okolí Starého Města, ale také v týmech soutěžily, učily se spolupracovat. Samozřejmě nechyběly ani chvíle spontánní hry a luštění tajných vzkazů.

V pátek táborníci našli schovaný poklad, který si spravedlivě rozdělili a již teď se těší na další tábor. Děkujeme Městu Staré Město, firmám PRO-BIO s.r.o. a NET-KOVO s.r.o., skautům a samozřejmě všem organizátorům a vedoucím - tj. Renatě Řezníčkové - SRPŠ, Mgr. Martě Švecové, Haně Skotákové, Karolíně Greplové a dalším. (Švecová)

Slavnostní přivítání prvňáčků

Pondělí 3. září 2018 bylo pro děvčata a chlapce nastupující do Základní školy ve Starém Městě k plnění povinné školní docházky nezapomenutelným dnem. Nové spolužáky doprovodili devátáci do obřadní místnosti na radnici. Zde je slavnostně přivítal pan starosta Jiří Kamp. Ředitel školy Mgr. Bc. Radovan Šíkula popřál letošním 11 prvňáčkům

(sedmi chlapcům a čtyřem děvčatům), aby se jim ve škole líbilo, měli pěkné známky a vybudovali si přátelství se spolužáky na celý život. Děti obdržely na památku dárčky a medaili jako vzpomínku na první školní den. Poté se všichni přesunuli do budovy základní školy. Prvňáci usedli do lavic a hned se pustili do učení. (Švecová)

POJĎ HRÁT FLORBAL

Pojďte s námi hrát florbal ☺ Platí pro všechny chlapce a dívky od 1. – 9. třídy Základní školy Staré Město pod Sněžníkem.

Nabízím:

- sportovní vyžití vašich dětí ve volném čase
- sportovní trénink zaměřený na všeobecný tělesný rozvoj se specializací na florbal
- tréninky se konají v tělocvičně základní školy

Tréninky probíhají od září do června, v pondělí od 17:00 – 18:00 a ve středu od 16:30-19:00

Veškeré info podává Lukáš Bubela na tel. čísle: 604706513

TĚŠÍM SE NA VÁS

Školní kolo v přespolním běhu

Stalo se již tradicí, že začátek školního roku je kromě jiného typický tím, že se žáci naší školy účastní školního kola v přespolním běhu. Nejinak tomu bylo i letos. V pátek 7. září za krásného počasí zorganizovali učitelé zdejší školy závod ve vytrvalostním běhu.

Trasa vedla přes staroměstské louky, které vybízejí ke krásným výhledům, ale na to nebyl tentokrát čas. Žáci absolvovali náročnou kopcovitou trať, se kterou si většina z nich velmi dobře poradila.

Našli se však i tací, kteří závod odflinkli a po zásluze v cíli sklidili kritiku spolužáků i vyučujících.

Žáci 1. stupně odběhli svůj závod v areálu fotbalového hřiště, jejich zápal a bojovnost byla příkladná.

Vítězové a stejně tak stříbrní a bronzoví závodníci byli při vyhlášení výsledků odměněni diplomy a sladkou dobrotou, navíc postoupili do okrskového finále, které se tentokrát uskuteční u nás ve Starém Městě 25. září 2018. Poděkování patří také vyučujícím, kteří pomáhali závod organizovat. (Lipka)

(pozn.red.:
Okrskové kolo se v době vydání Zlatého Rohu již konalo; bohužel však až po odevzdání ZR do tisku.)

UZÁVĚRKA PŘÍŠTÍHO ČÍSLA: ČTVRTEK 18. 10. 2018

Periodický tisk územního samosprávného celku ZLATÝ ROH, měsíčník Města Staré Město, vychází k prvnímu dni v měsíci ve Starém Městě. Vydavatelem je Město Staré Město, nám. Osvobození 166, 788 32 Staré Město.

IČ 00303364, ev. č. MK ČR E 13110. Případné příspěvky doručte do TIC nebo na e-mail: info@mu-staremesto.cz. UVEŘEJNĚNÉ PŘÍSPĚVKY NEMUSÍ NUTNĚ VYJADŘOVAT STANOVISKO VYDAVATELE